

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-81>

УДК 656.135.3

Особливості організації «фреш-логістики» в Україні

Наконечна Т.В.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри маркетингу і логістики
Національного університету «Львівська політехніка»

Качмар Р.Я.

кандидат технічних наук, доцент,
Національний університет «Львівська політехніка»

Свірська В.Є.

студентка
Національного університету «Львівська політехніка»

У статті подано пояснення терміна «фреш-логістика», вказано особливості надання послуг у процесі «холодного ланцюга поставок». Розкрито проблематику функціонування компаній, що надають послуги фреш-логістики на ринку товарів і послуг України. Вказано перелік ресурсів, необхідних для реалізації послуг фреш-логістики. Надано рекомендації щодо покращення внутрішньоорганізаційного клімату логістичного оператора для реалізації послуг фреш-логістики.

Ключові слова: холодний ланцюг поставок, фреш-логістика, рефрижератори, швидкопсувні товари, продукти харчування, логістичний оператор.

Наконечная Т.В., Качмар Р.Я., Свирская В.Е. ОСОБЕННОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ «ФРЕШ ЛОГИСТИКИ» В УКРАИНЕ

В статье дано объяснение термина «фреш-логистика», указаны особенности предоставления услуг в процессе «холодной цепи поставок». Раскрыта проблематика функционирования компаний, предоставляющих услугу фреш-логистики на рынке товаров и услуг Украины. Указан перечень ресурсов, необходимый для осуществления деятельности в предоставлении услуг фреш-логистики. Поданы рекомендации по улучшению внутриорганизационного климата логистического оператора для реализации услуг фреш-логистики.

Ключевые слова: холодная цепь поставок, фреш-логистика, рефрижераторы, скоропортящиеся товары, продукты питания, логистический оператор.

Nakonechna T.V., Kachmar R.Ya., Svirskaya V.E. FEATURES OF ORGANIZATION "FRESH LOGISTICS" IN UKRAINE

The article provided an explanation of the term "Fresh Logistics", specifies the features of providing services in the process of "cold supply chain". Are disclosed the problems of functioning of the companies providing Fresh Logistics service in the market of goods and services of Ukraine. Is specified the list of resources necessary for realization of activity in providing services "Fresh Logistics". Are given the recommendations for improving the internal organizational climate of the logistics operator for the implementation of Fresh Logistics services.

Keywords: cold supply chain, Fresh Logistics, refrigerators, perishable goods, foodstuffs, logistic operator.

Постановка проблеми. Сьогодні на ринку логістичних послуг широко застосовується поняття «фреш-логістика». Найпоширенішими тотожними поняттями до «фреш-логістика» є словосполучення «логістика продуктів харчування з коротким терміном зберігання» або ж «доставка швидкопсувних продовольчих товарів» чи «холодні ланцюги поставок». Проте найчастіше поняття «фреш-логістика» трактують як управління процесом перевезення товару в холодильнику. Важливість розкриття сутності «фреш-перевезень» у цьому дослідженні пояснюється необхідністю виокремлення правил та

нормативів, оскільки сьогодні вимогливий клієнт вимагає якісного та свіжого продукту. А реалії перевезень швидкопсувних продуктів відомі кожному: виробники та дистриб'ютори здебільшого нехтують умовами зберігання та транспортування продукції з метою економії коштів, тому здійснюють транспортування та складування вантажів без дотримання температурного режиму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Управлінню ланцюгами поставок на ринку товарів із коротким терміном зберігання, логістичним рішенням у цій сфері приділено не досить уваги науковцями, що актуалізує

тему цих досліджень. Зокрема, розглянуто дослідження науковців Я.О. Тарнавської «Логістичні рішення на ринку швидкопсувних товарів» [1], Т.Д. Москвітної «Fresh логістика: проблеми та рішення» [2], Є.В. Крикавського, Т.В. Наконечної «Від холодної логістики до ланцюгів холодних поставок» [3].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Відзначаючи незначний внесок у вирішення проблем управління «холодним ланцюгом поставок», слід констатувати, що комплексне рішення цієї проблематики в прив'язці до послуги «фреш-логістика» не досить опрацьовано та досліджено.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження теоретичних і практичних положень послуги «фреш-логістика», оцінка поточного стану реалізації такого виду логістичної послуги, як фреш-логістика, аналіз основних тенденцій та етапів розвитку фреш-логістики, аналіз практичного досвіду провідних логістичних операторів, які спеціалізуються на наданні послуг фреш-логістики».

Виклад основного матеріалу дослідження. Фреш-логістика, або «холодна логістика» – це об'єднання всіх елементів ланцюга поставок (постачання, склади, виробник, транспортно-експедиційна компанія) з єдиною метою – доставити матеріальний потік від однієї логістичної системи до кінцевого споживача, при цьому забезпечити дотримання відповідного температурного режиму, враховуючи всі особливості споживчого товару, його властивості, можливість псуватися за неналежного температурного режиму чи довготривалої доставки. Це надзвичайно складний процес, який потребує відповідальної роботи і точного планування всіх учасників «холодного ланцюга поставок».

Якщо говорити про логістичний ринок України у сфері фреш-логістики, то вона лише набирає своїх обертів. Цей напрям логістики започаткували такі логістичні компанії, як Raben Group, Corcel, Trans Logistic. Сьогодні ТОВ «Рабен Україна» продовжує тримати перші позиції на українському ринку логістичних послуг із перевезень збірних вантажів (LTL-перевезення). ТОВ «Рабен Україна» – 3pl-оператор, відділення якого присутні по всій території країни. Компанія надає такі види послуг, як внутрішньоукраїнська дистрибуція, контрактна логістика, фреш-логістика, складська логістика та міжнародні перевезення. З 2006 року розпочинається надання послуги «фреш-логістика» компанією «Рабен Україна». Особливість цієї послуги поясню-

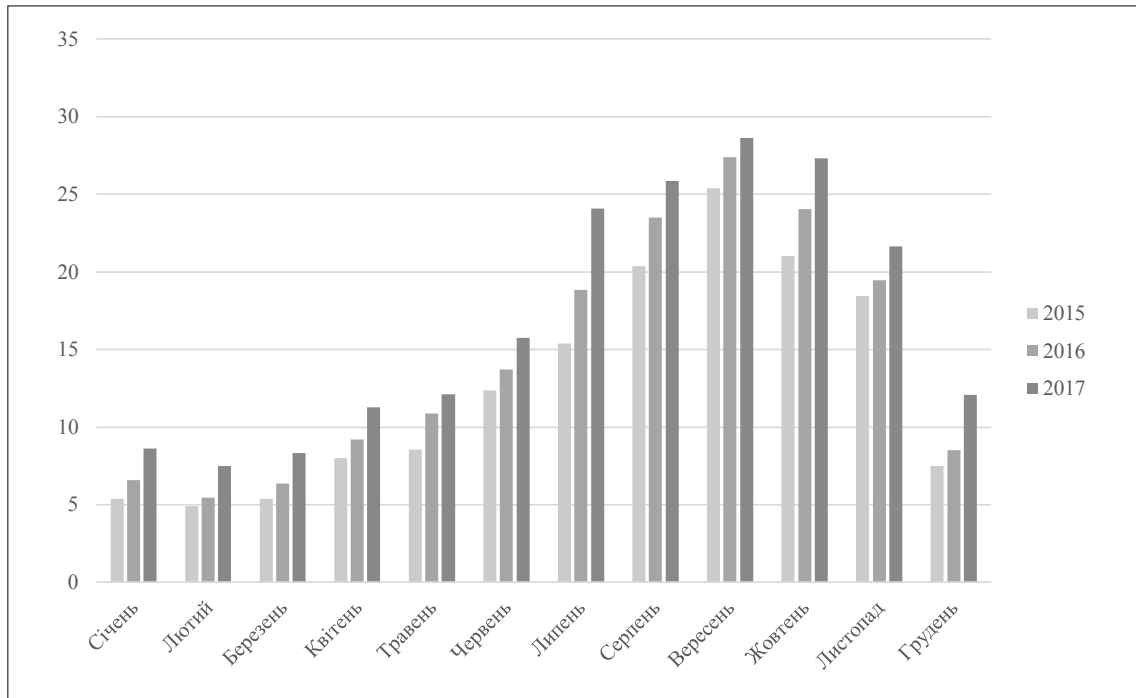
ється «комплексним обслуговуванням свіжої продукції з дотриманням температури від +2 °С до +6 °С та від 0 °С до +2 °С («ультрафреш») під час усього «логістичного ланцюга» [4]. Товарами, які потребують специфічних умов транспортування та зберігання за температури +2 °С до +6 °С, є ковбасні, молочні, кондитерські вироби, а також свіжі овочі та фрукти. Перевезення у режимі від 0 °С до +2 °С потребує свіже вакуумоване м'ясо. Послуга перевезення у режимі до -18 °С (Frozen) застосовується до заморожених продуктів харчування – м'яса, морозива, фруктів чи овочів.

Послуга «фреш-логістика» має сезонний характер і характеризується меншими обсягами реалізації у зимовий період (рис. 1), а пікових значень досягає на кінець літа – початок осені. Це безпосередньо пов'язано з температурою повітря і температурним режимом, за якого потрібно доставити швидкопсувний вантаж.

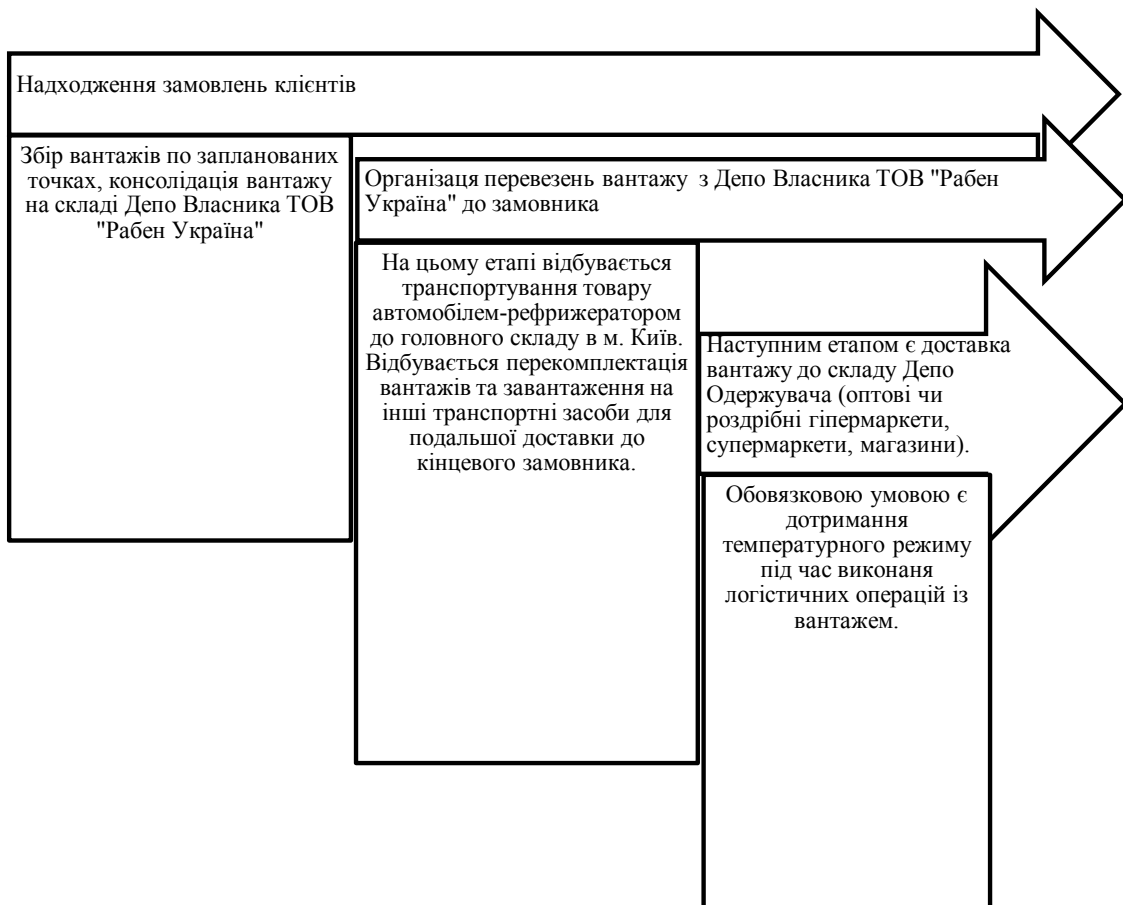
Процес реалізації послуги «фреш-логістика» ТОВ «Рабен Україна» можна поділити на три етапи (рис. 2):

І етап. Замовлення від клієнта на перевезення вантажів, які потребують температурного режиму від +2 °С до +6 °С. Диспетчери компанії розподіляють ланцюг поставок на такі етапи, як забір вантажу; організація перевезення товару від «Депо Власника» до «Депо Отримувача» (відділення ТОВ Рабен Україна, яке приймає вантаж); доставка вантажу.

Забір вантажу є однією із найбільш контрольованих із боку логістичного оператора стадій перевезення. Під час планування транспорту на забір вантажу за адресою клієнта враховується кількість товару, його специфіка, час охолодження кузова, наявність у водія відповідної спецтехніки (логер, безконтактний термометр з інфрачервоною технологією). Перед виїздом автомобіля на точку забору необхідною умовою є увімкнення холодильної установки (рефрижератора) та протягом години охолодження кузова вантажівки до необхідної температури. Відповідно до Закону України «Про безпечність та якість харчових продуктів», «для підтримання постійних температурних режимів (дотримання безперервності температурного ланцюга) необхідно заздалегідь проводити охолодження транспортних засобів перед завантаженням харчових продуктів та повинна забезпечуватися можливість перевірки умов транспортування за допомогою контролю режимів температури у транспортному засобі» [5].

Рис. 1. Динаміка обсягів реалізації послуги «фреш-логістика» для одного клієнта ТОВ «Рабен Україна, тис. грн.

Рис. 2. Основні етапи «Фреш логістики» ТОВ «Рабен Україна»

Після забору вантажу у клієнта відбувається його доставка до складу ТОВ «Рабен Україна». Розвантаження проходить у швидкому темпі, щоб не порушити температурний режим, межі якого становлять від +2 °С до +6 °С. Цей товар поміщають у спеціально обладнану холодильну камеру, в якій регулюються умови зберігання. У цій точці вантажі очікують моменту, коли наступний авторефрижератор з гідробортом під'їде до складу і виловним навантажувачем відбудеться завантаження, під час якого продовжують перевіряти температуру товару безконтактним термометром з інфрачервоною технологією.

II етап – організація перевезення товару від «Депо Власника» до «Депо Отримувача» – передбачає рух завантаженого автомобіля в напрямку до місця призначення, логістичний ланцюг поставок в будь-якому разі відбувається через розподільчий центр ТОВ «Рабен Україна» у м. Київ, в якому використовують практику перевантаження «крос-докінг». Цей процес передбачає перевантаження вантажів з одних транспортних засобів на інші без процесу зберігання на складі. Допускається переробка вантажів (перекомплектація, збирання вантажів від декількох постачальників) у процесі перевантаження [6].

III етап – доставка вантажу. Завершується «холодний ланцюг поставок» транспортуванням продукції авторефрижератором з розподільчого центру «Депо Отримувача» до визначених пунктів призначення (клієнтів). Цими кінцевими точками є оптові та роздрібні гіпермаркети, супермаркети та магазини.

Обов'язковою умовою для логістичної компанії є дотримання температурного режиму +2 °С до +6 °С впродовж усього ланцюга постачання та доставлення товару у зазначені терміни. Якщо говорити про терміни доставки вантажу ТОВ «Рабен Україна», то на території Західної та Центральної України доставка товарів здійснюється протягом 24 годин, а в Південні та Східні регіони – протягом 48 годин. Основні напрями доставки «фреш-вантажів» наведено на рис. 3.

Слід сказати, що основною проблемою «фреш-логістики» є нестача складів і транспортних засобів, відсутність достатнього контролю за якістю перевезень і зберігання продукції. Попит на логістичних операторів в Україні є високим, а пропозиція – низькою, що потребує подальшого насичення ринку і вдосконалення його функціонування.

Основними ризиками під час надання послуги «фреш-логістики» є проблеми під

Рис. 3. Схема ланцюга перевезень «фреш-вантажів» філії м. Львів ТОВ «Рабен Україна» у 2018 р.

час транспортування; проблеми під час зберігання в складських приміщеннях; інциденти під час обробки, недостатня потужність холодної мережі; відсутність контролю з боку держави за дотриманням температурного режиму в ланцюгу поставок швидкопсувних товарів.

Задля якісного виконання процесів «фреш-логістики» необхідними є такі умови: контроль за температурою зберігання; контроль за температурою транспорту; кваліфікований та відповідальний персонал; ефективні операційні та управлінські процедури.

Висновки. «Фреш-логістика» є незамінною частиною на сучасному висококонкурентному ринку швидкопсувних товарів з коротким терміном зберігання, оскільки, контролюючи «холодний ланцюг поставок», є можливість якнайкраще та якнайповніше задовільнити потреби кінцевих споживачів у якісному і свіжому продукті, що дасть змогу отримати вищі позиції на ринку. Інтенсивний розвиток ринку холодної логістики в Україні можливий лише на ґрунті використання сві-

тового досвіду, впровадження передових технологій і об'єднання всіх учасників «холодного ланцюга поставок». Адже недотримання температурних показників під час зберігання, транспортуванні та реалізації товарів приводить не тільки до невідповідності їх органолептичних показників, але також може нести загрозу здоров'ю кінцевого споживача. Проаналізувавши ситуацію, що склалася в Україні, можна дійти висновку, що «фреш-логістика» потребує значних фінансових інвестицій, необхідною є активізація роботи над вирішенням масштабних проблем ринку «фреш-логістики» на рівні держави через розроблення необхідної законодавчої бази, забезпечення вигідних умов лізингу, впровадження загальнодержавної системи тотального контролю за дотриманням температурного режиму під час надання клієнтам послуги «фреш-логістика». Тільки за таких умов провідні логістичні оператори зможуть підвищити якість послуг «фреш-логістика» без значного збільшення їх вартості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Логістичні рішення на ринку швидкопсувних товарів. Я.О. Тарнавська. URL: dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/22237/1/100.pdf
2. Fresh логістика: проблеми та рішення. Т.Д. Москвітін. URL: tr.knteu.kiev.ua/files/2012/13/3.pdf
3. Від холодної логістики до ланцюгів холодних поставок. Є.В. Крикавський, Т.В. Наконечна. URL: science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/jun/4182/krykavskyyynakonechbat.pdf
4. Вимоги щодо розроблення, впровадження та застосування постійно діючих процедур, заснованих на принципах Системи управління безпечністю харчових продуктів (НАССР) / Міністерство аграрної політики та продовольства України. Наказ 01.10.2012 № 590/ URL: zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1704-12
5. Борт-до-борт // Вікіпедія: вільна енциклопедія. URL: uk.wikipedia.org/wiki/Борт-до-борт
6. Фреш Логістика: Складські послуги // Raben group. URL: ukraine.raben-group.com/poslugi/fresh-logistika/skladski-poslugi/

REFERENCES:

1. Logistics solutions in the market of perishable goods. J.O. Tarnavska. URL: dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/22237/1/100.pdf
2. Fresh logistics: problems and solutions. T.D. Moskvitina. URL: tr.knteu.kiev.ua/files/2012/13/3.pdf
3. From Cold Logistics to Chains of Cold Deliveries. E.V. Kricavsky, T.V. Nakonechnaya. URL: science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/jun/4182/krykavskyyynakonechbat.pdf
4. Requirements for the development, implementation and application of permanent procedures based on the principles of the Food Safety Management System (НАССР) / Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine. Order 01.10.2012 № 590 / URL: zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1704-12
5. Board-to-board [Electronic resource] // Wikipedia: Free encyclopedia. URL: uk.wikipedia.org/wiki/Борт-до-борт
6. Fresh Logistics: Warehousing services // Raben group. URL: ukraine.raben-group.com/poslugi/fresh-logistika/skladski-poslugi/